

سخن روز

پاسخ اطلاعاتی ایران به اقدام موساد

علی بیکدلی

کارشناس روابط بین الملل

اخیراً خبرهایی منتشر شده که ایران توانسته به اطلاعات قابل توجهی از مراکز حساس و هسته‌ای اسرائیل دست پیدا کند. این اقدام اطلاعاتی در فضای عمومی به عنوان «پاسخی متقارن» به عملیات اطلاعاتی سال‌های گذشته موساد در خاک ایران تلقی شده است؛ عملیاتی که طی آن اسرائیل مدعی شد به اسناد هسته‌ای ایران دست یافته و بخشی از آن را رسانه‌ای کرد. اگرچه هنوز جزئیات دقیق افشای اخیر از سوی ایران منتشر نشده، اما همین انتشار اولیه حاوی یک پیام راهبردی روشن برای تل‌آویو، واشینگتن و حتی کشورهای منطقه است: ایران در حوزه امنیتی نه‌تنها منفعل نیست، بلکه توان بازی اطلاعاتی در سطح بالا را نیز دارد. در سال‌های گذشته، ایران و اسرائیل در یک وضعیت خاص و پرتنش نسبت به یکدیگر قرار گرفته‌اند که می‌توان آن را «جنگ سرد اطلاعاتی» نامید. در این وضعیت، طرفین با استفاده از ابزارهای سایبری، اطلاعاتی و عملیاتی در تلاشند تا برتری خود را حفظ یا تثبیت کنند. طی همین سال‌ها، گزارش‌هایی منتشر شده که چندین تبعه ایرانی و اسرائیلی به اتهام همکاری با طرف مقابل بازداشت شده‌اند. این‌ها نشان می‌دهد که هر دو طرف فعالانه درگیر جنگی پنهان هستند، اما هنوز این تقابل به جنگ مستقیم نظامی تبدیل نشده است. با این حال، نمی‌توان افشای اطلاعات از سوی ایران را به‌طور قطعی نشانه‌ای از نزدیک شدن به یک درگیری نظامی تمام‌عیار دانست. فضای منطقه‌ای و بین‌المللی فعلاً چنین امکانی را نمی‌دهد. برخی تحلیلگران معتقدند که در صورت شکست کامل مذاکرات، احتمال دارد اسرائیل دست به اقدام نظامی علیه ایران بزند، اما به نظر می‌رسد در حال حاضر مذاکرات مسیر گسست یا شکست خورده قرار ندرند. بلکه شواهدی وجود دارد مبنی بر آنکه نوعی گفت‌وگوی غیرمستقیم و پنهان بین ایران و آمریکا در جریان است. این گفت‌وگوها اگرچه علنی نیستند، اما پیام‌هایی که از کانال‌های میانی رد و بدل می‌شوند، نشان می‌دهد که دو طرف به دنبال نوعی توافق حداقلی برای مدیریت بحران هستند. در چنین شرایطی، نه ایران و نه آمریکا تمایلی برای ورود به مرحله‌ای فراتر از مذاکره ندارند. دولت ترامپ سیاست مهار از طریق دیپلماسی را دنبال می‌کند و در حال حاضر علاقه‌ای به درگیری تازه در خاورمیانه ندارد. در سوی دیگر، اسرائیل به‌ویژه شخص نتانیاهو تلاش زیادی می‌کند تا آمریکای تحت رهبری جمهوری خواهان را به سوی برخورد نظامی با ایران سوق دهد. اما حتی دونالد ترامپ از ورود به جنگ مستقیم با ایران پرهیز کرد. اکنون هم نشانه‌ای از تغییر این خط مشی دیده نمی‌شود. از منظر منطقه‌ای نیز شرایط به نفع جنگ نیست. کشورهایی مانند عربستان سعودی و امارات که زمانی از سیاست فشار حداکثری ترامپ حمایت می‌کردند، امروز وارد مرحله‌ای از گفت‌وگو با ایران شده‌اند و در حال پیشبرد روابط اقتصادی و امنیتی متوازن‌تری با تهران هستند. از سوی دیگر، این کشورها خود را برای دوره‌ای از سرمایه‌گذاری‌های سنگین در اقتصاد آمریکا آماده کرده‌اند و در مقابل، خواستار انتقال فناوری‌های پیشرفته از غرب به منطقه هستند. وقوع جنگ در خاورمیانه می‌تواند